

Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030:

An Roinn Gnóthaí Eachtracha agus Trádála

Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030

AN FHÍS

Is é aidhm pholasaí an Rialtais i leith na Gaeilge ná úsáid agus eolas ar an nGaeilge a mhéadú mar theanga phobail ar bhonn céimiúil. Is aidhm ar leith de chuid an Rialtais é a chinntiú go bhfuil an oiread saoránach agus is féidir dátheangach i nGaeilge agus i mBéarla. Tá sé ina dhlúthchuid de pholasaí an Rialtais i leith na teanga go ndéanfaí cúram agus soláthar ar leith don teanga sa Ghaeltacht go háirithe i bhfianaise an taighde a léiríonn go bhfuil géarchéim ann maidir le hinmharthanacht na Gaeilge mar theanga phobail agus theaghlaigh sa Ghaeltacht.

Is é aidhm pholasaí an Rialtais chomh maith:

- cur le méid na dteaghlach ar fud na tíre a bhaineann úsáid as an nGaeilge mar theanga chumarsáide laethúil;
- tacaíocht theangeolaíoch a sholáthar don Ghaeltacht mar phobal labhartha Gaeilge a thugann aitheantas do shainriachtanais na gceantar sin ina bhfuil an Ghaeilge mar theanga phobail agus theaghlaigh;
- a chinntiú chomh fada agus is féidir go mbeidh úsáid na Gaeilge nó an Bhéarla mar rogha ag an saoránach i ndioscúrsa poiblí agus i seirbhísí poiblí agus de réir a chéile go ndéanfaidh níos mó daoine ar fud an Stáit cinneadh a ngnó a dhéanamh trí mheán na Gaeilge; agus
- a chinntiú go mbeidh an Ghaeilge níos infheicthe sa tsochaí againn, mar theanga labhartha ag ár gcuid saoránach mar aon le bheith le feiceáil ar chomharthaí agus i litriocht.

Tá an Ghaeilge mar chuid de chultúr agus d'oidhreacht Thuaisceart Éireann agus tá cur chun cinn agus cosaint na teanga ann mar thosaíocht freisin ag an Rialtas.

Aithníonn an Rialtas an buntáiste mór freisin dá gcuid saoránach líofacht Béarla a bheith acu, an teanga is mó úsáide i ngnóthaí idirnáisiúnta. Geallann an Rialtas go gcinnteoidh siad go gcoinneofar an buntáiste seo trí shochaí dhátheangach a fhorbairt ina mbeidh an oiread daoine agus is féidir in ann Gaeilge agus Béarla a úsáid chomh héasca le chéile. Aithníonn an Rialtas chomh maith, áfach, na riachtanais ar leith atá ag an nGaeltacht mar cheantar saineolaí teanga agus sa chomhthéacs sin aithnítear nach i gcónaí a oireann polasaí dátheangach do cheantair Ghaeltachta.

Siúd agus gur príomhfhócas den Straitéis seo seasamh na Gaeilge sa chóras oideachais a neartú, tá an-tábhacht leis an nGaeilge mar theanga bheo a chur ar aghaidh laistigh den teaghlach agus idir na glúine. Is é an cur chuige foriomlán atá againn creat oibre tacúil a chruthú agus deiseanna a chruthú trína bhféadfar an Ghaeilge a chur chun cinn ar bhealach nádúrtha laistigh de líonta tí agus de phobail. Tá tábhacht nach beag ag baint leis seo i gcomhthéacs na Gaeltachta.

Braitheann an méid atá i ndán don teanga ar dhaoine a roghnóidh go cinnte leas a bhaint as na deiseanna a chruthóidh an Straitéis seo. Sin é an dúshlán atá amach romhainn ar fad.

CUSPÓIRÍ SONRACHA NA STRAITÉISE

Mar thoradh ar *Ráiteas an Rialtais i leith na Gaeilge 2006*, leagadh amach mar mhórsprioc na nithe seo a leanas a mhéadú sna 20 bliain amach romhainn:

- an líon daoine a mbeidh eolas acu ar an nGaeilge a ardú go 2 mhilliún; agus
- an líon daoine a úsáideann an Ghaeilge gach lá a ardú go 250,000.

Ba é comhlíonadh na spriocanna uailmhianacha sin an chloch ba mhó ar an bpaidrín agus cinneadh á dhéanamh ar na réimsí ina ngníomhófaí sa Straitéis seo.

Ba iad na haidhmeanna sonracha agus an Straitéis seo á hullmhú:

- an líon daoine a labhraíonn Gaeilge gach lá lasmuigh den chóras oideachais a ardú go 250,000;
- an líon daoine a labhraíonn Gaeilge sa Ghaeltacht gach lá a ardú faoi 25% tríd is tríd, mar beidh borradh a chur faoin nGaeltacht fíorthábhachtach don Straitéis fhoriomlán; agus
- an líon daoine a úsáideann seirbhísí Stáit trí Ghaeilge agus atá in ann teilifís, raidió agus na meáin chlóite a rochtain tríd an teanga a ardú.

COMHTHÉACS POLASAÍ

Luaitear an méid seo a leanas in airteagal 8 de Bhunreacht na hÉireann:

“Ós í an Ghaeilge an teanga náisiúnta is í an phríomhtheanga oifigiúil í.”

D'eascair *an Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge* seo as an stádas atá ag an teanga sa Bhunreacht agus tógtar ar *Ráiteas an Rialtais i leith na Gaeilge* a foilsíodh i mí na Nollag 2006. Dhearbhaigh an Ráiteas tacaíocht an Rialtais d'fhorbairt agus do chaomhnú na Gaeilge agus na Gaeltachta agus leag sé amach 13 cuspóir ó thaobh polasaí maidir leis sin. Baineann na cuspóirí seo a leanas leis an Roinn Gnóthaí Eachtracha agus Trádála.

Cuspóir 2: Cuirfear Acht na dTeangacha Oifigiúla i bhfeidhm go hiomlán. Forbrófar cearta an phobail an Ghaeilge a úsáid agus iad ag plé leis an Stát agus le dreamanna eile agus déanfar socruithe cuí chun é seo a chur i bhfeidhm.

Cuspóir 3: Tabharfar spreagadh agus tacaíocht do phobal na Gaeilge sa Ghaeltacht agus lasmuigh di, an Ghaeilge a thabhairt don chéad ghlúin eile mar theanga teaghlai. Chuige sin, cuirfear réimse leathan seirbhísí ar fáil trí mheán na Gaeilge.

Cuspóir 4: Tabharfar tacaíocht ar leith don Ghaeltacht mar cheantar labhartha Gaeilge.

Cuspóir 8: Leanfar leis an tacaíocht a thugann an Stát d'Fhoras na Gaeilge de réir an Achta um Chomhaontú na Breataine-na hÉireann 1999.

Is aidhm de chuid an Rialtais é freisin tacú le cur chun cinn agus le teagasc na Gaeilge thar lear, tríd an Roinn Gnóthaí Eachtracha agus Trádála agus an Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta. Tá béim faoi leith curtha ar thacaíocht a thabhairt do mhúineadh na Gaeilge i gcoláistí tríú leibhéal i roinnt tíortha éagsúla.

I gcomhthéacs thiomantas leanúnach an Rialtais ó thaobh Chomhaontú Aoine an Chéasta a fheidhmiú go hiomlán, leanfaidh sé ag tacú le Foras na Gaeilge, comhlacht forfheidhmithe Thuaidh/Theas a bhfuil dualgas air an teanga a chur chun cinn ar bhonn uile-oileáin agus lena oibriú éifeachtach leanúnach a chinntiú. Beidh dea-thionchar ag Straitéis an Rialtais ar lucht labhartha na Gaeilge i dTuaisceart Éireann. Leanfaidh an Rialtas ag obair freisin le go gcuirfear i bhfeidhm go hiomlán tiomantais ó thaobh na Gaeilge a bhaineann le Rialtas na Breataine agus Feidhmeannas Thuaisceart Éireann, lena n-áirítear Acht Teanga don Ghaeilge a thabhairt isteach chomh maith le feabhsú, cosaint agus forbairt na Gaeilge i dTuaisceart Éireann.

Plean Forfheidhmithe – An Roinn Gnóthaí Eachtracha agus Trádála

1. Na Meáin agus an Teicneolaíocht

	Aidhmeanna	Comhlacht Poiblí	Gníomhaíocht	Amscála
1.1	Rinneadh foráil i gComhaontú Aoine an Chéasta go n-oibreodh Rialtas na Breataine leis na húdaráis chraolacháin chuí in Éirinn agus sa Bhreatain le go mbeadh “fáil leathan” ar TG4 i dTuaisceart Éireann. Leanfaidh an Rialtas ag obair le húdaráis chuí na Breataine lena chinntiú go mbainfear sin amach i gcomhthéacs an athraithe go teilifís dhigiteach faoi 2012.	An Roinn Gnóthaí Eachtracha agus Trádála	D'oibrigh an Roinn Gnóthaí Eachtracha agus Trádála i gcomhar leis an Roinn Cumarsáide, Fuinnimh agus Acmhainní Nádúrtha, RTÉ, TG4 agus le comhlachtaí reachtúla eile in Éirinn agus i dTuaisceart Éireann lena chinntiú go mbeadh TG4 agus Raidió na Gaeltachta ar chuid de phacáiste raidió agus teilifís dhigiteach Thuaisceart Éireann.	Ar an 23 Deireadh Fómhair 2012, rinneadh an t-athrú ó na comharthaí analógacha teilifíse go dtí an comhartha digiteach ar oileán na hÉireann. Bhí TG4, RTÉ 1&2 agus Raidió na Gaeltachta ar fáil láithreach do lucht féachana Thuaisceart Éireann ar an gcóras Freeview.

2. Reachtaíocht agus Stádas

	Aidhmeanna	Comhlacht Poiblí	Gníomhaíocht	Amscála
2.1	Leanfaidh an Rialtas ag obair freisin le go gcuirfear tiomantais ó thaobh na Gaeilge a bhaineann le Rialtas na Breataine agus Feidhmeannas Thuaisceart Éireann i bhfeidhm ina n-iomláine, lena n-áirítear Acht Teanga don Ghaeilge a thabhairt isteach agus an Ghaeilge a fheabhsú, a chosaint agus a fhorbairt i dThuaisceart Éireann.	An Roinn Gnóthaí Eachtracha agus Trádála	Oibríonn an Tánaiste agus oifigigh na Roinne Gnóthaí Eachtracha agus Trádála le hOifig Thuaisceart Éireann, le páirtithe polaitíochta agus le grúpaí Gaeilge i dThuaisceart Éireann chun dlús a chur faoi Acht Teanga don Ghaeilge i dThuaisceart Éireann agus é a chur chun cinn, a chosaint agus a fhorbairt ann. Tá an Tánaiste tar éis casadh le grúpaí Gaeilge agus le lucht tacaíochta don Ghaeilge agus tar éis cluas éisteachta a thabhairt don inní a bhí orthu maidir leis an nGaeilge a chur chun cinn, chomh maith lena dtuairimí ar Acht Gaeilge do Thuaisceart Éireann.	Leanúnach
2.2	Uachtaránacht an AE	An Roinn Gnóthaí Eachtracha agus Trádála, Roinn an Taoisigh agus an Grúpa Pleanála Riaracháin Idir-Rannach	Tugtar aitheantas cuí d'áit na Gaeilge mar theanga oifigiúil agus mar theanga oibre san AE leis an soláthar a dhéantar ar sheirbhísí ateangaireachta, le láithreán gréasáin na hUachtaránachta agus le gníomhaíochtaí agus ábhair fógraíochta a bhíonn dírithe ar thoscairí/rannpháirtithe an AE in Éirinn agus sa mBruitheil	